ឧបសៅសង្ហា

យុវជន : សុខដុម , សច្ចៈភាព , យុត្តធម៌

JEUNESSE : HARMONIE, VERITE, JUSTICE

ញញឹមខ្មែរ (Le sourire Khmer)

មាតិការឿង

អារម្ភកថា..2

សុខដុម..3

សច្ចៈភាព..5

យុត្តិធម៌..7

អារម្ភកថា

តើដំណើរ របស់អ្នក (យុវជន) ទាំង កំហឹងផង និង សេចក្តីសប្បាយរីករាយផង កំពុងសំដៅ ទៅទីណា យ៉ាងបន្ទាន់ ? តើ ជា ជំហាន ក្នុង សេចក្តីសង្ឃឹម ឬ ការអស់សង្ឃឹម ? ជា អភិចលនា នៃ វិវាទកម្ម[1] ឬ ជា បាតប័ត្រ[2] ? សំនួរនិមួយៗ ទាំងឡាយនេះ សុទ្ធ ជា វិញ្ញាសា សំរាប់ វ័យយុវតាព ដែលជា ពន្លក នៃ ដំណើរ នៃ ជីវិត នៃ នរជាតិ នៅក្នុងលោកិយនេះៗ សូម អ្នក កុំមាន ប្បារម្ភ អ្វី ព្រោះ សំនួរ ទាំងឡាយនេះ យុវជន គ្រប់ទំនាន់ (génération) តែងតែ សួរ ដល់ខ្លួនឯង ជានិច្ច ព្រោះ មិនទាន់ នរណាម្នាក់ រក ចម្លើយឃើញ នៅឡើយ ដ្បិត ទុក្ខ របស់ជាតិខ្មែរ វា ធំ មហិមា ដែល មិនអាច ជនខ្មែរម្នាក់ៗ មើលឃើញនឹងភ្នែក បើ គ្មាន សតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើជា អតិសុខុមទស្សន៍ សំរាប់ ឆ្លុះមើល ទុក្ខជាតិ រយឆ្នាំៗ គេ ថា អ្នក ជា កុលបុត្រ-កុលធីតា ជា ពូជ ខ្មែរអង្គរ កសាងប្រទេស ទៅ ជា មហានគរ មាន បុរី ល្អឆើតឆាយ ដូចដ្ឋាន ព្រះឥន្ទ្រ មាន ព្រះមហាក្សត្រ ជា ស្តេច ចក្រវាល មាន ទេវតា នានា ចាំ ថែរក្សា ជាតិ សាសនា អោយបាន ថ្កុំថ្កើង មិនចេះដាច់, តែ គេ ពុំបាន ប្រាប់ថា អ្នក ជា អ្វី ? ជា ឧបករណ៍ នៃ មហានគរ ឬ ជា នាដការ នៃ សេចក្តីថ្កុំថ្កើង ?

សេចក្តីក្រើន ស្មារតី នេះ ជា ការរំឭក បែប ទេវវិទ្យា ឬ ជា ជំនឿសាសនា នូវ ជា អនុសារ នៃ ជាតិខ្មែរ តាំងពី បុរាណកាលៗ តែ ជាតិសម័យ ត្រូវការ ទស្សនវិទ្យា និង វិទ្យាស្សង្ស ជា អាហារ សំរាប់ ប្រាជ្ញា ; សួរថា តើ មាន នរណា ជា អ្នកទង់ទាញ អ្នក អោយ ចេះ ពិចារណា ក្រៅពី សាលារៀន គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ? បរិវិតក្ក (réflexion) នៃយុវជន ត្រូវមាន អ្នកជួយ បំភ្លឺ ប្រាជ្ញា ឈ្មោះថា គ្រូ, តែ ត្រូវមាន គំរូ សង្គមល្អ ជា មូលដ្ឋាន ទើប វា ជា ជំនួយ អាច ជួយ អ្នក ឲ មានក្តី ៗ ដូច ទស្សនវិទូ ប្បារាំងសែស ឈ្មោះ Jean Jacques Rousseau សរ

[1] អភិចលនា នៃ វិវាទកម្ម= Effervescence de contestation។
[2] បាតបត្រ= ការលះបង់សិទ្ធិអោយអ្នកណាម្នាក់, ការអត់ធ្មត់ទ្រាំទ្រ ; Résignation។

សេរ ថា៖ «*នរជាតិ កើតមក ជា ទារកដ៏បរិសុទ្ធ តែ សង្គមជា អ្នកនាំ មនុស្ស អោយ ខូច*»។ ដូច្នេះ នៅក្នុង សង្គមល្អ អ្នក ជា ដុំថ្ម ប៉ុន្តែ អ្នក មាន លទ្ធភាព នៅក្នុង ប្រព័ន្ធសិក្សា ច្នៃ ខ្លួនអ្នក អោយ ក្លាយ ជា ដុំពេជ្រ មាន លោកអ្នកគ្រូ ជា ក្បួនចំណោះ មាន មាតាបិតា ជា សរុណៈ (សេចក្តីទីពឹង) តាំង ពីកុមារភាព រហូត ដឹងក្តី មានវិជ្ជា ដែល គេ ទុកអ្នក ជា អ្នកចេះដឹង។ សេចក្តីសង្ឃឹម របស់អ្នក ជា សញ្ញា នៃ សុខភាពសតិ មាំទាំ របស់អ្នក ដែល ជា មមង្ការ[3] សំរាប់ ធ្វើ មុខបាទ[4] ដើម្បីអ្នក និង សំរាប់អ្នក ក្នុង ដំណើរ នៃ ជីវិត ជា មនុស្សលោក។ ជំនឿអ្នក លើ សេចក្តីសង្ឃឹម អបរាជ័យ ជា អនាគតល្អ ដល់អ្នក និង សង្គម ទុក អោយ យុវជនទំនាន់ក្រោយ គេ យក ជា ទំនៀម ព្រោះអ្នក ជា អធុនិក រស់ក្នុង បច្ចុប្បកាល ទុកស្នាមដល់អនាគតកាល។ ដូច្នេះ បវត្តកាល នេះហើយ[5] ដែល អ្នកត្រូវធ្វើ អ្វី ដែល អ្នក ចង់បាន ក្នុងនាម ជា នរៈអារ្យ: (humain civilisé) ក្នុង វ័យ នៃ បុប្ផា កំពុងរីក នៅក្នុងសួន។

សុខដុម

យុវជន ជា និមិត្តរូប នៃភាពបរិសុទ្ធ តែ ក៏មាន ភាពស្រួយ នោះដែរ។ សេចក្តីសប្បាយ និងមនសិការ លាយឡំគ្នា វាជា ទម្លាប់អាក្រក់ដែលមិនចង់លះបង់[6] របស់ មនុស្សម្នាក់ៗ, តើល្បាយ (mélange) នេះ វាអាច បង្កើត អោយ មាន សុខដុម ក្នុង ជីវិត យុវជន បាន ដែរឬទេ ? រឿងនេះ វា អាស្រ័យ ទៅលើ ឧត្តមគតិ នៃ យុវជនម្នាក់ៗ បើ សេចក្តីសប្បាយ វាជា អំពើ អកុសល ដូចយ៉ាង ចាស់ បុរាណខ្មែរ ហៅថា ឆ្កួតបី៖ ឆ្កួតស្រី, ឆ្កួតស្រា និង ឆ្កួតល្បែង ហើយ ខ្មែរអធុនិក បន្ថែម នូវ ឆ្កួតបី យ៉ាងទៀត គឺ ឆ្កួតបុណ្យ, ឆ្កួតប្រាក់ និង ឆ្កួត

3 មមង្ការ= សម្បត្តិផ្ទាល់របស់អាត្មា ; propriété de soi-même។
4 មុខបាទ= ករណីកិច្ចផ្ទាល់អាត្មា ; devoir personnel។
5 បវត្តកាល នេះហើយ = c'est maintenant។
6 ទម្លាប់អាក្រក់ដែលមិនចង់លះបង់= Péchés mignon។

បរទេស[7], ទាំង ៦ឆ្លូត នេះ ខ្មែរយើង ហៅថា «គ្រប់មេ គ្រប់ពង» គឺ ពិត ជា អន្តរការណ៍[8] នៃសុខដុម ជាពុំខានៗ អំពើល្អ, អំពើអាក្រក់, វាចាល្អ, វាចាអាក្រក់, គំនិតល្អ, គំនិតអាក្រក់ វា មិនអាច រួមរស់ ជា គូគ្នា មាន សុខដុម ឬាន នោះឡើយៗ ហេតុនេះឯង ឬានជា យុវជន ម្នាក់ៗ ត្រូវខំពង្រឹង ធាតុ ស្រួយ របស់ខ្លួន អោយក្លាយ ជា លោហធាតុ ជា ចិត្តខ្ពស់ សំរាប់ កាត់ផ្តាច់ ល្អ ពី អាក្រក់ ដើម្បី រស់នៅ មាន សុខដុម ក្នុង ជីវិត របស់ខ្លួនៗ តែការស្វែង រក សុខដុម ក៏មិនមែន ជា ការស្វែងរក ភាពគួរដល់សុក្រឹត មិនចេះចប់ ព្រោះមនុស្សលោក ជា តួអង្គមនុស្ស មានកំរិត[9] ក្នុង ពេលវេលា និង ទីកន្លែងរស់នៅ, អាស្រ័យហេតុនេះ យុវ ជនម្នាក់ៗ ត្រូវ មាន អាទិភាព របស់ខ្លួន ក្នុង ការ ស្វែងរក អត្តសុភមង្គល[10] ក្នុង នរបរិ មាត្រ[11]ៗ តួអង្គមនុស្ស មិនមែនជា អាទិទេព, ជា ព្រះពុទ្ធ, ដូច្នេះ វិរិយភាពសាមីចិ[12] របស់ខ្លួន គឺ ធ្វើនៅក្នុង លទ្ធភាព ជា មនុស្ស ដែលមាន សីលធម៌ ជា គោល ដូច ព្រះអង្គ Dalaï Lama ឬាន សរសេរ[13] ថា៖ «*ចេតនាព នៃ មនុស្ស គឺមានសារសំខាន់ប្រសើរ ជាង ភាពជាចិត្ត នៃ សាសនា ; គឺ វា ជា ការលំអៀង មាន នៅក្នុងចិត្ត ជាមនុស្សលោក ទៅ លើ សេចក្តីស្នេហា នៃ ចិត្តមេត្តា និង មិត្តភាព ដែល ជា សីលធម៌ នៃ នរជាតិ ឯករាជ ពី ជំនឿសាសនា : ក្រមសីលធម៌ និង ធម៌សាសនា ខុសគ្នា ដូចជា ទឹក នឹង តែ*»ៗ

មិត្តភាព នេះ ហើយ ដែលមាន នៅក្នុង ចិត្តមេត្តា នៃ យុវជន ក្នុងនាម សម្ព័ន្ធ បរិសុទ្ធចិត្ត[14] រវាង បុគ្គល នឹង បុគ្គល ក្នុង យុពា[15] រួមរស់ ក្នុង ហោរា[16] មាន បំណង តែមួយ គឺ ឆ្លៀតរស់

7 ឆ្លួតបរទេស គឺ ឆ្លួតបំរើប្រយោជន៍បរទេស។
8 អន្តរការណ៍ = អត្ថទោស, ទំនាស់, ទុម្មល ; inconvénient។
9 តួអង្គមនុស្ស មានកំរិត= Etre limité។
10 អត្តសុភមង្គល=Bonheur personnel។
11 នរបរិមាត្រ= Dimension humaine។
12 វិរិយភាពសាមីចិ= effort convenable។
13 L'appel au monde du Dalaï Lama ។
14 បរិសុទ្ធចិត្ត = Innocence។
15 យុពា = Ensemble des jeunes។
16 ហោរា = ពេលវេលាមានកំរិត ; Temps limité។

ជា អ្នកឥតទុក្ខ ក្នុងចិន្តា។ សេចក្តីបរិសុទ្ធចិត្ត នេះឯង ជា សោភ័នភាព របស់ វ័យយុវភាព រស់ គ្មានកង្វល់ចិត្ត ក្នុង បច្ចុប្បន្នកាល ; ម្សិលមិញ ថ្ងៃចាស់ ; ថ្ងៃស្អែក ថ្ងៃថ្មី ; ថ្ងៃនេះជាការ ពិត តែមួយគត់ សំរាប់ ជីវិតភាព នៃ សុខោផិក[17] ប្រកបដោយ សុខដុមរមនា សុខកំបុត (brèves) រវាង ចិត្តសស្អាត នឹង ពេលវេលា ដូច បុប្ផារីក នឹង ទឹកសន្សើមៗ តែបើសុខដុម នៃ យុវជន គ្មាន សិក្ខាបទ នៃ សច្ចភាព វានឹង បង្កើត ឲមាន ទំនាស់ រវាង គំនិត នឹង អំពើ ដូចជា នាវា គ្មាន នាវិកនាយក (capitaine) រសាត់អណ្តែត ក្នុង មហាសាគរ។

សច្ចៈភាព

សច្ចភាព កើតពី ការអប់រំ ទាំងផ្លូវ កាយ និង ចិត្ត មិនលែងឡើយ ដែល ជា ប៉ែបែរ នៃ វ័យយុវភាព បង្កើត ការចេះដឹង គ្រប់ វិជ្ជា មាន យោគ:, ទស្សនវិជ្ជា, វិទ្យាស្យង្ស, ប្រវត្តិសាស្ត្រ វិទ្យា ជា អាចី សុទ្ធ ជា ចំណោះ ជា កូនសោ សំរាប់ បើក ទ្វា សតិសម្បជញ្ញ: ដើម្បី សម្លាប់ ឲអស់ នូវ ភាពខ្លៅ ជា ភាពចង្រៃ នៃ ជីវិត។ យុវជន ជា ទំពាំង ស្នងឫស្សី ត្រូវមាន បរិស្ថានល្អ ជា ឬាទ សំរាប់ ទ្រ ទំនង នៃ ការអប់រំ ដែល ជា តំណាក់ការ ចាំប្ាច់ នៅពេល ប្រភាត (aurore) នៃ វ័យយុវភាព។ បើ ឬាទ ស្អុយរលួយ ម្តេចក៏ អាច នឹងមាន ទ្រនាប់ មិនរអិល ទប់ មិនឲដួលបាន ? ម្លោះហើយ យុវជន ត្រូវការ បរិស្ថានល្អ គឺ សង្គម មាន សីលធម៌ សំរាប់ ជា ការទ្រទ្រង់ ដល់ ប្រព័ន្ធ នៃ សិក្សាធិការ។ សិក្សាធិការជាតិ នេះឯង ជាគំរូ នៃ សេចក្តីល្អ សំរាប់ យុវជន, ជា សមភាព នៃ ឥព្ទសំណាង របស់ យុវជន គ្រប់ មជ្ឈដ្ឋាន ក្នុង សង្គម ស្វែងរក ការចេះដឹង គ្មាន កង្វល់ អំពី ថវិកា មាតាបិតា ព្រោះ សិក្សាធិការជាតិ ជា អំពើ ឥតយកតម្លៃ ដែលជា កាតព្វកិច្ច របស់ រដ្ឋ ចំពោះ ប្រជាពលរដ្ឋ។ ការអប់រំ ត្រូវសញ្ជឹង គិត នូវ ការលើកដំកើង នៃ វប្បធម៌ជាតិ ស្របគ្នានឹង វិជ្ជាបច្ចេកទេស គ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បី អោយ យុវជន ក្លាយ ជា ពលរដ្ឋ មាន មោទនភាព នឹង ជាតិសាសន៍ខ្លួន និង ជា បុគ្គល

[17] សុខោផិក ; un être heureux។

គុណវុឌ្ឍិ (qualifié) ក្នុង ការងារ។ វប្បធម៌ និង ឯកទេស ជា គូ ចាំបាច់ សំរាប់ ជីវិតភាព អាជីព ដែលទុកជា គុណសម្បត្តិ របស់ បុគ្គលម្នាក់ៗ។ មនុស្សល្អ ជាមនុស្ស មាន វប្បធម៌ ក្នុង សីលធម៌, មនុស្សប្រសើរ ជា មនុស្ស មាន វប្បធម៌ និង មាន វិជ្ជា សំរាប់ទ្រទ្រង់ ការ រស់នៅ ដល់ខ្លួន និង គ្រួសារ។ មនុស្សពាល ជា មនុស្សអវិជ្ជា រស់ ជា បុគ្គលទុច្ចរិត ទុកជា អាត្មាត (parasite) បំផ្លាញ សង្គម។ បុគ្គល បែបនេះ ទោះបី ពាក់ងារ ជា ឧត្តមជន គ្រប់ យសស័ក្តិ ក៏ពុំអាចកែ នាមរូប[18]ខ្លួន ពី ត្មាត ទៅ ជា ហង្ស បាន នោះឡើយ។ មនុស្ស អវិជ្ជា មាន ភាពត្រចេះត្រចង់ នៅតែក្នុង មជ្ឈដ្ឋាន ទុច្ចរិត តែប៉ុណ្ណោះ។

ទទួលបាន ការអប់រំមូលដ្ឋាន គ្រប់គ្រាន់ហើយ យុវជន ត្រូវរក នូវ ការបង្ហាត់បង្រៀន ជាបន្ត ទាំងផ្លូវ គំនិត និង បច្ចេកទេស គ្រប់ ពេលវេលា ក្នុង ជីវិតភាព អាជីព របស់ខ្លួន ព្រោះ សង្គមមនុស្ស ក្នុងពិភពលោក ដើរទៅមុខជានិច្ច ហើយ បច្ចេកទេស មាន សេចក្តីចម្រើន មិនចេះដាច់ ដ្បិត ការវិវត្តន៍ ជា សារជាតិ នៃ មនុស្សជាតិ ដែល ជា ចលករ នៃ ការបង្កើត គ្រប់បែបយ៉ាង ដែលជា កត្តា នូវ ការរីកចំរើន នៃ នរជាតិ ក្នុងឋានៈ ជា តួអង្គសង្គម, ម្លោះ ហើយ សិក្សាធិការជាតិ, សិក្សាធិការអាជីព និង សិក្សាធិការការស្រាវជ្រាវ និង អភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវ បង្ហាញ នូវ សច្ចភាព នៃ ការវិវត្តន៍ ដល់ យុវជន ដើម្បីអោយ យុវជន រស់នៅក្នុង ការ ពិត ជានិច្ច លើ មគ៌ា ជីវិតរបស់ខ្លួន។ និច្ចលនិយម ជា សត្រូវ មរណា នឹង ការរីកចំរើន ដ្បិត សង្គមជាតិ ណាមួយ រស់នៅ ក្នុង អចលកម្ម វាពិត ជាក្លាយ ជា សង្គម លែងប្រែប្រួល នាំឲ ក្រិនបញ្ញា ហើយ កន្ត្រាន ចាំតែ ថ្ងៃស្លាប់។ រឿងនេះ ជា សច្ចភាព ដែល យុវជន យកវាមក ពិចារណា អំពី គុណធម៌ (vertu) នៃ ប្រពៃណី អោយ យល់ដឹង អំពី អត្ថប្រយោជន៍ និង អត្ថទោស (inconvénient) សំរាប់ ការរស់នៅ របស់ខ្លួន និង នៅក្នុង សង្គមជាតិ ព្រោះ

[18] នាមរូប = Mentalité et physique។

ការចេះ យកចេញ ល្អ ពី អាក្រក់ ជាសច្ចតាព ដាច់ខាត សំរាប់ ការរស់នៅ នៃមនុស្សលោក។

យុត្តិធម៌

គេ និយាយ ថា ការពិត មិនត្រូវ និយាយទាំងអស់ នោះទេ ព្រោះ វា អាច នាំ ទុក្ខ ដល់អាត្មា តែ នៅមុខ តុលាការ ជនជាប់ចោទ ក៏ដូច អ្នកប្តឹង ត្រូវធ្វើ សច្ចាប្រណិធាន និយាយ ការពិត គ្មានខ្វះគ្មានលើស ដូច្នេះ សច្ចាតាព នេះឯង ជា បុញ្ញាកិរិយា សំខាន់ របស់ យុវជន ស្រឡាញ់ យុត្តិធម៌។

បើគ្មាន សច្ចតាព គឺ គ្មាន យុត្តិធម៌, បើគ្មាន យុត្តិធម៌ គឺ ជា រជ្ជសត្វ[19] ក្នុងនោះ មាន កម្លាំង ប្លាយ ជាអំណាច មានរាជសីហ៍ ជា ស្តេចព្រៃ ទុកសត្វទុនខ្សោយ ជារាស្ត្រខ្ញុំស្តេចកំណាច។ នៅក្នុង យុត្តិធម៌ យុវជន ព្រមគ្នា ជា បុគ្គលតាព, នីតិបុគ្គល, រូបវន្តបុគ្គល, បុគ្គលឯកជន, នីតិបុគ្គលសាធារណៈ គឺជា តោគី (possesseur) នៃសិទ្ធិ, ដូច្នេះ ជាពលរដ្ឋ(citoyen) ពេញលក្ខណៈ ស្គាល់ សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ស្គាល់ខុស ស្គាល់ត្រូវ ដែលជា កម្លាំង ពលរដ្ឋ ថ្មី នាំអោយ ប្រជាជាតិ រស់ ពព្រើស បន្តពី ទំនាន់ មួយ ទៅ ទំនាន់មួយ។ គឺថា យុវជន-ពលរដ្ឋ ជា អ្នកអោយ កម្លាំង ដល់ ប្រជាជាតិ ក៏ដូចគ្នានឹង យុវជន-គិលាន[20]នាំ អោយ ជាតិ ស្គាល់ ទុរពល។ យុវជន-ពលរដ្ឋ ជា និមិត្តរូប នូវ ជ័យជំនះ នៃ យុត្តិធម៌លើ អយុត្តិធម៌ ព្រោះ ជ័យជំនះនេះ បង្ហាញ នូវ អត្ថតាពពិត នៃ យុវជន-មុនតាវករ[21] នូវ កម្លាំងជាតិ ដែល មាន យុត្តិធម៌ ជា និយតករ (régulateur)។

នៅក្នុង ប្រទេសមួយ ដែល យុត្តិធម៌ ត្រូវ អំណាចផ្តាច់ការ ប្រមាថ ឬ មាន យុត្តិធម៌ ទទួល បញ្ជា ច្បាស់ជា យុវជន មាន តួនាទី ត្រឹមតែ ជា ឧបករណ៍ នយោបាយ សំរាប់ បំរើ របប

---

[19] រជ្ជសត្វ[19] = Règne des animaux។

[20] យុវជន-គិលាន= Jeunesse dans un état maladif។

[21] មុនភាវករ = ដែលបង្កើតឡើងវិញ ; régénérateur។

ដឹកនាំ តែប៉ុណ្ណោះៗ នៅពេលដែល យុត្តិធម៌ ក្លាយជា ប្វារបំរើអំណាច ហើយ យុវជនក្លាយ ជា ឧបករណ៍នយោបាយ ច្បាស់ជា អំណាចផ្ដាច់ការ នឹងមាន ជ័យជំនះ តែ ជ័យនេះឯង ដល់វេនវា នឹងក្លាយ ជា អាវុធ សំរាប់ សម្លាប់ យុវជន មុនគេបង្អស់ ព្រោះ យុវជនឧបករណ៍ មាន ប្រយោជន៍ ដល់ អំណាចផ្ដាច់ការ តែមួយ រយៈ ដូច បុរាណាតាសិតខ្មែរ ចំណារ ថា « ជិះក្របី ចំឡងទក់, ដល់ត្រើយសោយគួត»ៗ

បើគ្មាន យុត្តិធម៌ ច្បាស់ជា គ្មាន ប្រជាធិបតី (la démocratie) បើគ្មាន ប្រជាធិបតី ច្បាស់ជាគ្មាន យុវជន ត្រពាំង ស្នងឫស្សី បើគ្មាន យុវជន ជា បញ្ញាវន្ត ច្បាស់ជា ប្រជាជាតិ គ្មាន អនាគត, រឿងនេះ វា មាន ហូរហែ នៅ ក្នុង ដំណើរ នៃ អត្ថង្គត[22] នៃ ប្រជាជាតិ ដូច សព្វថ្ងៃ នៅស្រុកខ្មែរ អ្នកនយោបាយ គ្រប់និន្នាការ នាំគ្នា បង្កើត ប្រជាធិបតី គ្មានយុត្តិធម៌ ដែលជា ដំណើរ វិការរូប (transformation) នៃ យុវជនបរិសុទ្ធ នៅស្រួយគំនិត អោយក្លាយ ជា យុវជននយោបាយ ក្នុងនាម វប្បធម៌សន្ទនា គ្មាន សច្ចភាព គ្មាន យុត្តិធម៌ ជា មូលដ្ឋាន នៅក្នុងសង្គម គ្មាន សុខដុម ដ្បិត ជា ដំណើរ ឥតអាចថយក្រោយបាន ទោះចង់ ឬ មិនចង់ក្ដី ព្រោះជា ផ្លូវ ដែល យៀកណាម គេគូរខ្សែ ជា ទំនាក់ ៩ អ្នកនយោបាយខ្មែរ ដើរ ដោយគន្លង ឆ្ពោះទៅរក ការបង្កើត សហព័ន្ធឥណ្ឌូចិន ដែល មាន យៀកណាម ជា នាយកៗ តើយុវជនខ្មែរ សព្វថ្ងៃ កំពុង ធ្វើ អ្វី ? គ្រប់ គណបក្សនយោបាយ គេ ឆ្លើយព្រមគ្នា ថា យុវជនខ្មែរ កំពុង រៀបចំ សស្រិច (continuellement) ការបោះឆ្នោត នៅតាម មូលដ្ឋានៗ

សាធុ ! សាធុ ! ព្រោះ ចម្លើយ បែបនេះ វា សមមូល្យ (ស្មើ) នឹង ពាក្យស្លោក ឥតយកកម្រៃមួយកាក់ មួយសេន ពី អ្នកកាន់អំណាច ជា នរិន្ទ[23] : ជយោ យៀកណាម ! ជយោ សម្ដេច ហ៊ុន សែន !ៗ៕៚

22 ដំណើរ នៃ អត្ថង្គត = Processus de décadence។
23 នរិន្ទ= អ្នកដែលជាធំលើអស់ជន, ដែលជាម្ចាស់នៃមនុស្ស។